

**Тютюнник Ю. М., к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Тютюнник С. В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри організації обліку та аудиту.
Полтавська державна аграрна академія**

ВИЗНАЧАЄМО ОЗНАКИ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА НОВИМ БАЛАНСОМ

Неплатоспроможність – це неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов'язання перед кредиторами, у тому числі по заробітній платі, а також виконати зобов'язання щодо сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності [1].

Методичними рекомендаціями щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства визначено ознаки поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності [1].

З 2013 р. введено у дію НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2], яким внесено зміни у побудову і склад статей форм фінансової звітності, що потребує уточнення методик фінансового аналізу, зокрема щодо визначення ознак неплатоспроможності підприємства.

Поточна неплатоспроможність – це фінансовий стан підприємства, коли на конкретний момент у зв'язку з випадковим збігом обставин тимчасово суми наявних у нього коштів і високоліквідних активів недостатньо для погашення поточного боргу, що відповідно до законодавчого визначення розглядається як неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов'язання перед кредиторами, у тому числі із заробітної плати, а також виконати зобов'язання щодо сплати

страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності. Економічним показником ознак поточної неплатоспроможності ($P_{\text{НП}}$) є різниця між сумою наявних у підприємства грошей та їх еквівалентів, довгострокових і поточних фінансових інвестицій та сумою його довгострокових і поточних зобов'язань і забезпечень, що визначається за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»:

$$P_{\text{НП}} = \text{ДФІ} + \text{ПФІ} + \Gamma - \text{ПК}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НП}}$ – показник поточної неплатоспроможності, тис. грн;

ДФІ – довгострокові фінансові інвестиції (рядки 1030, 1035);

ПФІ – поточні фінансові інвестиції (рядок 1160);

Γ – гроші та їх еквіваленти (рядок 1165);

ПК – позиковий капітал – довгострокові та поточні зобов'язання і забезпечення (рядки 1595, 1695).

Якщо підприємство на початок і кінець періоду, що аналізується, має позитивне значення $P_{\text{НП}}$, то воно не є боржником і вважається платоспроможним. Від'ємний результат розрахунку $P_{\text{НП}}$ свідчить про поточну неплатоспроможність суб'єкта господарювання.

Фінансовий стан підприємства, у якого на початку і наприкінці звітного періоду спостерігаються ознаки поточної неплатоспроможності, відповідає законодавчому визначенню боржника, який неспроможний виконати свої грошові зобов'язання перед кредиторами протягом трьох місяців після настання встановленого строку їх сплати.

Критична неплатоспроможність – це такий фінансовий стан підприємства, коли присутні ознаки поточної неплатоспроможності, коефіцієнт покриття менший за 1, а коефіцієнт забезпечення власними засобами менший за 0,1. Коефіцієнт покриття ($K_{\text{П}}$) характеризує достатність оборотних активів підприємства для погашення своїх боргів і визначається як відношення суми оборотних коштів (рядок 1195 форми № 1) до суми поточних зобов'язань і забезпечень (рядок 1695 форми № 1). Коефіцієнт забезпечення власними

засобами (K_3) характеризує наявність власних оборотних активів у підприємства, необхідних для його фінансової стабільності, і визначається як відношення різниці між власним капіталом (рядок 1495 форми № 1) і необоротними активами (рядок 1095 форми № 1) до суми оборотних активів (рядок 1195 форми № 1). Ознаки критичної неплатоспроможності відповідають фінансовому стану потенційного банкрутства.

Якщо наприкінці звітного періоду хоча б один із зазначених коефіцієнтів (K_{Π} або K_3) перевищує його нормативне значення або протягом звітного періоду спостерігається їх зростання, перевага надається позасудовим заходам відновлення платоспроможності боржника або його санації у процесі провадження справи про банкрутство. Якщо протягом строку, встановленого планом санації боржника, забезпечується позитивний показник поточної неплатоспроможності і перевищення нормативного значення коефіцієнта покриття ($K_{\Pi} > 1$) за наявності тенденції зростання рентабельності, платоспроможність боржника вважається відновленою.

Надкритична неплатоспроможність – це фінансовий стан, коли за підсумками року коефіцієнт покриття менший за 1 і підприємство не отримало прибутку. У такому разі задоволення визнаних судом вимог кредиторів можливе шляхом застосування ліквідаційної процедури.

Література

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Затверджено наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р. (у редакції наказу № 1361 від 26.10.2010 р.) [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.